

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 maja 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marek Szymanowski (spr.)

Sędziowie: SA Alicja Sołowińska

SA Bożena Szponar-Jarocka

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 11 maja 2016 r. w B.

sprawy z odwołania C. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wszczęcie postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności prawomocnych decyzji

na skutek apelacji wnioskodawcy C. L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 9 października 2015 r. sygn. akt V U 731/15

I. **oddala apelację;**

II. **zasądza od C. L. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. kwotę 270 (dwieście siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.**

Sygn. akt III AUa 1291/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 marca 2015 r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na podstawie art. 61a § 1 k.p.a. w związku z art. 83a ust. 2, art. 83b ust. 1, art. 123 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych odmówił wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności prawomocnych decyzji z dnia 22 marca 2005 r. (znak: (...)), oraz z dnia 10 kwietnia 2014 r. (nr (...)). W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że decyzje te były przedmiotem badania Sądu pod względem zgodności z prawem w aspekcie formalnym i materialnym i obecnie nie zachodzą przesłanki do podjęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności wskazanych decyzji.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł C. L.. W uzasadnieniu wskazał, że jego zdaniem wymienione decyzje powinny podlegać unieważnieniu stosownie do przepisów k.p.a. Zdaniem odwołującego, sądy rozpoznające sprawy z odwołań od tych decyzji, popełniły wiele błędów w ustaleniach faktycznych myląc daty ubezpieczenia C. L..

Decyzją z dnia 10 czerwca 2015 r. nr (...)(...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na podstawie art. 83 ust.1 oraz art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych określił wysokość

zadłużenia C. L. z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne oraz Fundusz Prac w łącznej kwocie 7 011,29 zł.

Z powyższą decyzją nie zgodził się C. L.. Wniósł odwołanie, w którym podniósł, że organ rentowy popełnił wiele błędów w ustaleniach faktycznych.

Postanowieniem z dnia 9 października 2015 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku sprawy z odwołań ubezpieczonego od obydwu wyżej wymienionych decyzji połączył do wspólnego rozpoznania i dalszego prowadzenia pod sygn. akt V U 731/15.

Wyrokiem z dnia 9 października 2015 r. Sąd Okręgowy w Białymstoku w punkcie I oddalił odwołanie, w punkcie II zasądził od C. L. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych kwotę 240 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd ustalił, że decyzją Prezesa KRUS z dnia 11 stycznia 2005 r. stwierdzono, że C. L. nie podlega ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie od 1 października 1998 r. do 13 listopada 1998 r. oraz od dnia 1 lipca 1999 r. Decyzja ta stała się prawomocna wskutek oddalenia odwołania przez Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 28 grudnia 2006 r. (sygn. akt V U 647/05) oraz oddalenia apelacji od tego wyroku przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku z dnia 18 kwietnia 2007 r. (sygn. akt III AUa 180/07). Wyrokiem z dnia 11 marca 2008 r. Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną w tejże sprawie.

W rezultacie utraty ubezpieczenia w KRUS, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 22 marca 2005 r. stwierdził podleganie przez C. L. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w okresie od 1 lipca 1999 r. do 30 września 2004 r. na podstawie ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Odwołanie od tej decyzji oddalił Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 9 sierpnia 2005 r. w sprawie o sygn. V U 1186/05, zaś apelację od tego wyroku oddalił Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z dnia 28 grudnia 2005 r. Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 12 października 2006 r. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej w tejże sprawie (sygn. I UK 177/06).

Decyzją z dnia 10 kwietnia 2014 r. odmówiono wyłączenia C. L. z ubezpieczenia społecznego osób prowadzących działalność gospodarczą w okresach od 2 września 1998 r. – 13 listopada 1999 r. i 1 lipca 1999 r. – 31 lipca 2005 r. Decyzja podlegała kontroli sądowej (sygn. akt VU 981/14) i wyrokiem Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 23 grudnia 2014 r. odwołanie oddalono. Wyrok jest nieprawomocny, bowiem C. L. wniósł od niego apelację.

Odwołujący w przeszłości składał wniosek o wznowienie postępowania w sprawie z odwołania od decyzji z 22 marca 2005 r. stwierdzającej podleganie ubezpieczeniom społecznym na podstawie ustawy systemowej. W rezultacie w dniu 10 stycznia 2007 r. Zakład wydał decyzję, w której odmówiono wznowienia postępowania. Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 27 marca 2007 r. w sprawie VU 476/07 oddalił odwołanie od powyższej decyzji, z kolei Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 25 lipca 2007 r. oddalił kasację od wyroku Sądu I instancji. Postanowieniem z dnia 24 kwietnia 2008 r. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej wywiedzionej w sprawie,

C. L. w dniu 8 grudnia 2014 r. zwrócił się do organu rentowego z wnioskiem o unieważnienie wszystkich decyzji, poczynsży od dnia 22 marca 2005 r., na podstawie których ZUS żąda zapłaty składek od dnia 1 lipca 1999 r.

Przechodząc do oceny merytorycznej decyzji z dnia 18 marca 2015 r. Sąd zaznaczył, że przedmiot postępowania sprowadzał się do oceny czy w okolicznościach niniejszej sprawy ZUS winien był wszcząć postępowanie w przedmiocie stwierdzenia nieważności swych ostatecznych decyzji.

Sąd zauważył, że stosownie do treści art. 83a ust. 1 ustawy systemowej prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną Zakładu ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie. Z kolei z treści art. 83a ust. 2 ustawy z dnia 13

października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych wynika, że decyzje ostateczne Zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu przez Zakład uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego.

Sąd podkreślił, że przepis art. 83a ust. 2 ustawy systemowej odnosi się tylko do decyzji ostatecznych Zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie, tj. tych, które nie zostały poddane merytorycznej ocenie sądu. Powyższe decyzje mogą być z urzędu przez Zakład uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach kodeksu postępowania administracyjnego.

Sąd odwołał się do treści art. 365 § 1 k.p.c. i wskazał, że organ rentowy jest związany rozstrzygnięciami sądów rozpoznających odwołania od zaskarżonych decyzji z dnia 22 marca 2005 r. (znak: (...)), oraz z dnia 10 kwietnia 2014 r. (nr (...)). Podkreślił, że odwołujący w toku postępowania nie przedłożył żadnych nowych dowodów bądź okoliczności, które mogłyby uzasadniać wszczęcie postępowania o ich unieważnienie. C. L. zarówno we wniosku o unieważnienie, jak też wnosząc odwołanie od decyzji odmawiającej unieważnienia dnia 13 marca 2015 r. bardzo krótko i lakonicznie stwierdził, że organ rentowy powinien unieważnić wymienione decyzje w oparciu o przepisy k.p.a., ponieważ zostały one wydane z rażącym naruszeniem prawa. W ocenie Sądu nie jest to wystarczające dla zmiany zaskarżonej decyzji. W tym kontekście decyzję odmowną Zakładu Sąd uznał za prawidłową i w pełni uzasadnioną.

Odnosząc się z kolei do decyzji organu rentowego z dnia 10 czerwca 2015 r. zauważył, że jest ona następstwem prawidłowo ustalonego stanu faktycznego. Zarówno Sąd Okręgowy w Białymstoku, jak też Sąd Apelacyjny w Białymstoku ostatecznie potwierdziły okres podlegania C. L. ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, a także wysokość nieopłaconych na ten cel składek.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, iż w toku postępowania odwołujący nie powołał się na żadne istotne merytoryczne argumenty oraz nie dostarczył żadnych dowodów. Sąd wywiódł, że zaskarżona decyzja organu rentowego z dnia 10 czerwca 2015 r. jest uzasadnionym następstwem dotychczasowych ustaleń. Z tego powodu Sąd nie znalazł podstaw dla podważenia prawidłowości zaskarżonej przez C. L. decyzji z dnia 10 czerwca 2015 r.

Z uwagi na powyższe Sąd w oparciu o art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w pkt I wyroku.

O kosztach procesu orzekł na podstawie art. 98 i 99 k.p.c. Wysokość tych kosztów Sąd ustalił zgodnie z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu.

Apelację od powyższego wyroku wniósł wnioskodawca. Wskazał w nim, że Sąd Okręgowy popełnił wiele błędów w ustaleniach faktycznych. Domagał się uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

W okolicznościach niniejszej sprawy zaskarżony wyrok należy ocenić jako trafny i odpowiadający prawu. Orzeczenie to zostało wydane w oparciu o niewadliwe ustalenia faktyczne, które to ustalenia Sąd Apelacyjny w całości podziela i przyjmuje jako własne. Ustalenia te należy uzupełnić o okoliczność, iż apelacja C. L. od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 23 grudnia 2014 r., dotyczącego odwołania od decyzji organu rentowego z dnia 10 kwietnia 2014 r. została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 21 października 2015 r., co jest wiadome Sądowi z urzędu.

W okolicznościach tej sprawy przedmiotem analizy sądu są dwie decyzje organu rentowego:

1) decyzja z dnia 18 marca 2015 r. mocą której odmówiono wszczęcia postępowania w sprawie stwierdzenia nieważności prawomocnych decyzji z dnia 22 marca 2005 r., znak (...) oraz z dnia 10 kwietnia 2014 r. nr (...),

2) decyzja z dnia 10 czerwca 2015, w której organ rentowy określił wysokość zadłużenia C. L. z tytułu składek na łączną kwotę 7 011, 29 zł, w tym na:

- ubezpieczenie społeczne za okres od sierpnia 2014 r. do lutego 2015 r. w kwocie 4 708,72 zł oraz należne odsetki w kwocie 187 zł,

- ubezpieczenie zdrowotne za okres od sierpnia 2014 r. do lutego 2015 r. w kwocie 1910, 82 oraz należne odsetki w kwocie 71 zł,

- Fundusz Pracy za okres od sierpnia 2014 r. do lutego 2015 r. w kwocie 391, 75 zł oraz należne odsetki w kwocie 0 zł.

Jeśli chodzi o decyzję z dnia 18 marca 2015 r. należy wskazać, że zgodnie z treścią art. 83 a ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U.2015 r., poz. 121) prawo lub zobowiązanie stwierdzone decyzją ostateczną Zakładu ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie. W myśl ust. 2 decyzje ostateczne Zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu, mogą być z urzędu przez Zakład uchylone, zmienione lub unieważnione, na zasadach określonych w przepisach Kodeksu postępowania administracyjnego. Zgodnie zaś z ust.3 w sprawach rozstrzygniętych orzeczeniem właściwego sądu Zakład, na podstawie dowodów lub okoliczności, o których mowa w ust. 1:

1)wydaje we własnym zakresie decyzję przyznającą prawo lub określającą zobowiązanie, jeśli jest to korzystne dla zainteresowanego;

2)występuje do właściwego sądu z wnioskiem o wznowienie postępowania przed tym organem, gdy z przedłożonych dowodów lub ujawnionych okoliczności wynika, że prawo nie istnieje lub zobowiązanie jest wyższe niż określone w decyzji.

Jak zatem z powyższego wynika, jeżeli od ostatecznej decyzji ZUS zostało złożone odwołanie do sądu i w tym zakresie sąd wydał orzeczenie, a jednocześnie zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na to prawo lub zobowiązanie, ZUS wydaje we własnym zakresie decyzję przyznającą prawo lub określającą zobowiązanie, o ile jest to korzystne dla zainteresowanego. Jeżeli zaś z przedłożonych dowodów lub ujawnionych okoliczności wynika, że prawo nie istnieje lub zobowiązanie jest wyższe niż określone w decyzji, ZUS występuje do sądu z wnioskiem o wznowienie postępowania.

Wypada dostrzec, że przewidziana w powyższym przepisie instytucja wznowienia postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oznacza nadzwyczajną kontynuację postępowania w tej samej sprawie, w której ubezpieczony uprawniony jest do ubiegania się o ponowne ustalenie zobowiązania, jeżeli wcześniej nie powołał się na okoliczności lub nie przedstawił dowodów uzasadniających zasadność ustalenia określonego zobowiązania. Artykuł 83a ustawy nie określa przy tym granic czasowych wydania decyzji w przedmiocie ponownego ustalenia prawa lub zobowiązania stwierdzonego decyzją organu rentowego, co oznacza, że może ona być wydana w każdym czasie, jeżeli zostaną spełnione przesłanki wskazane w tym przepisie

Wnioskodawca w przedmiotowej domagał się stwierdzenia nieważności wszystkich (bliżej nieokreślonych) decyzji organu rentowego poczynawszy od dnia 22 marca 2005 r.(pismo do ZUS z dnia 8.12.2013 r., akta ZUS). W toku postępowania przed organem rentowym, jak w toku postępowania przed Sądem nie sprecyzował bliżej swego żądania. Mimo tego, iż jego sprawy były rozstrzygane orzeczeniami sądu, skarżący nie przedstawiał żadnych nowych dowodów, jak również nie powoływał żadnych nowych okoliczności świadczących o nieprawidłowości wydawanych przez organ rentowy decyzji. Zarówno przed organem rentowym, jak i w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji

prezentował jedynie swoje subiektywne stanowisko co do nieważności decyzji, nie popierając go bliższą argumentacją. Podobnie rzecz się ma w przypadku apelacji.

Należy podkreślić, iż decyzja z dnia 22 marca 2005 r. wydana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdzająca podleganie przez C. L. z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym od 1 lipca 1999 r. do 30 września 2004 r., była następstwem decyzji Prezesa KRUS z dnia 11 stycznia 2005 r. stwierdzającej niepodleganie przez niego ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie od dnia 1 października 1998 r. do 13 listopada 1999 r. oraz od lipca 1999 r. Prawidłowość decyzji Prezesa KRUS została potwierdzona w toku postępowań sądowych przed Sądem Okręgowym w Białymstoku i Sądem Apelacyjnym w Białymstoku, a także w toku postępowania przed Sądem Najwyższym, który oddalił skargę kasacyjną (akta V U 647/05).

Decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 marca 2005 r. była przedmiotem badania przez Sąd Okręgowy i Sąd Apelacyjny, zaś Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej (akta V U 1186/05).

W tej sprawie wnioskodawca nie przedstawił żadnych dowodów i okoliczności świadczących o nieprawidłowości decyzji z dnia 22 marca 2005 r. Trzeba przy tym stwierdzić, iż wnioskodawca po raz kolejny domaga się wzruszenia tej decyzji. Wnioskodawca domagał się wcześniej wznowienia postępowania i w sprawie jaka się toczyła przed Sądem Okręgowym w Białymstoku od decyzji z dnia 10 stycznia 2007 r., mocą której organ rentowy odmówił wznowienia postępowania, odwołanie zostało oddalone. Sąd Apelacyjny w Białymstoku oddalił apelację, zaś Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej (akta V U 4776/070). Także sprawie o sygn. V U 1419/10 Sąd Okręgowy Białymstoku stwierdził brak podstaw do podważenia m.in. tej decyzji, z czym zgodził się Sąd Apelacyjny w Białymstoku podkreślając, iż C. L. nie przedłożył żadnych nowych dowodów i okoliczności mających wpływ na treść decyzji z dnia 22 marca 2005 r. (akta V U 1419/10).

Lakoniczna argumentacja, brak nowych dowodów i nie przedstawienie nowych okoliczności nie pozwalają na wzruszenie w trybie art. 83 a ustawy systemowej także innych bliżej nie sprecyzowanych decyzji, w tym także decyzji obecnie prawomocnej decyzji z dnia 10 kwietnia 2014 r., w której Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił wyłączenia C. L. z ubezpieczenia społecznego osób prowadzących działalność gospodarczą w okresach od 2 września 1998 r. do 13 listopada 1998 r. i od dnia 1 lipca 1999 r. do dnia 31 lipca 2005 r.

Sąd Apelacyjny dostrzega przy tym, że skarżący domagał się w tej sprawie „unieważnienia decyzji” powołując się przy tym na przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego. Należy jednak podkreślić, iż możliwość unieważnienia decyzji jest przewidziana w art. 83 a ust. 2 ustawy systemowej i dotyczy ona jedynie ostatecznych decyzji Zakładu, od których nie zostało wniesione odwołanie do właściwego sądu. Odwołujący nie wskazywał przy tym, aby w toku jego licznych spraw przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych była wydana taka decyzja, której nie zaskarżył do sądu. Analiza załączonych do przedmiotowej spraw akt utwierdza natomiast w przekonaniu, że wnioskodawca odwoływał się od wszystkich decyzji do sądu. Tym samym nie może on skutecznie domagać się unieważnienia decyzji. Ustawowe przesłanki nie zostały w tej mierze spełnione.

Odnośnie decyzji z dnia 10 czerwca 2015 r. określającej wysokość zadłużenia wnioskodawcy, należy stwierdzić, iż jest ona konsekwencją uprzedniego prawomocnego rozstrzygnięcia w przedmiocie podlegania wnioskodawcy ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej i okresów tego ubezpieczenia. Wnioskodawca kwestionując tę decyzję nie przedstawił żadnych konkretnych argumentów mających świadczyć o jej nieprawidłowości ograniczając się jedynie do zarzutu popełnienia przez organ rentowy wielu błędów w ustaleniach faktycznych. Nie podważał przy tym stwierdzenia organu rentowego, iż wpłaty z tytułu składek nie zostały przez niego uiszczane i nie kwestionował wysokości tych kwot. Przyznał nawet, że decyzja ta jest konsekwencją decyzji z 11 stycznia 2005 r., czyli decyzji Prezesa KRUS (k.46). W tej sytuacji należy stwierdzić, że również ta decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jest prawidłowa.

Wobec powyższego należało podzielić rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji w przedmiocie oddalenia odwołań od decyzji organu rentowego. Dlatego też na mocy art. 385 k.p.c. apelację oddalono, orzekając jak w sentencji.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. Wnioskodawca przegrał sprawę i w związku z tym winien zwrócić organowi rentowemu poniesione przez niego w sprawie koszty, na które składa się koszt zastępstwa prawnego wynoszący w każdej z połączonych spraw 135 zł, czyli łącznie 270 zł - § 11 ust. 2 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.) - pkt II sentencji wyroku. Wyżej wymienione rozporządzenie znajduje w tej sprawie zastosowanie na mocy § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2014 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015 r., poz. 1804). Sąd Apelacyjny uznał, że skoro przedmiotowa sprawa dotyczy w istocie dwóch różnych decyzji organu rentowego, należało pełnomocnikowi organu rentowego przyznać wynagrodzenie z każdą sprawę będącą przedmiotem odwołania, tak jak postąpił Sąd Okręgowy.